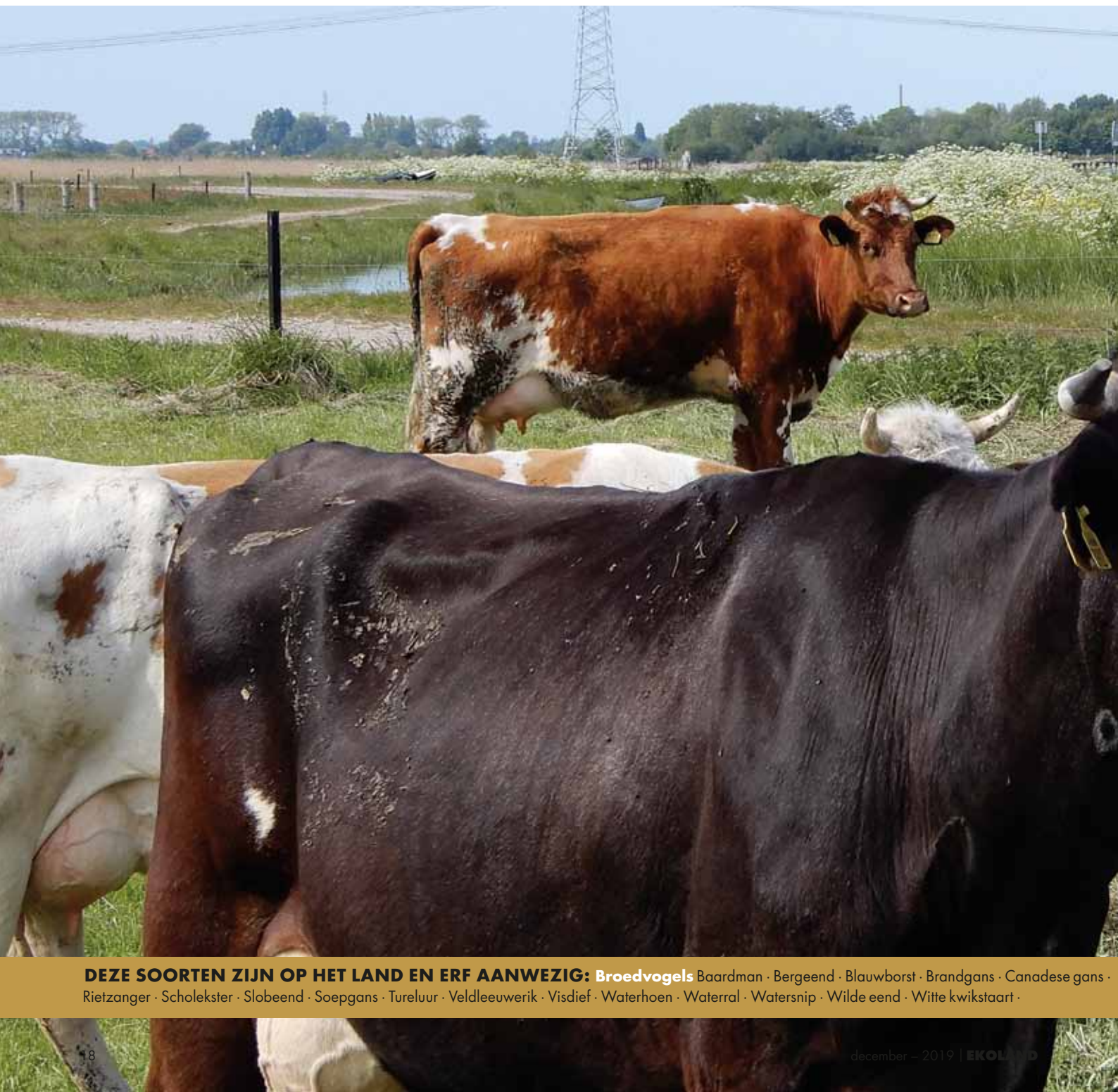

Vijftien jaar geleden streek de familie Rutte neer in het Westzijderveld bij Zaandam, ze kwamen in aanmerking voor boerderijverplaatsing. Jan was toen in een maatschap met zijn vader. Sinds een jaar is zijn zoon Niek firmant in de maatschap, het stokje wordt overgedragen. Dit biedt kansen voor de toekomst, hoe het verder gaat met het gebied waar zij boeren blijft nog onduidelijk. Naast de stikstofkwestie is er discussie over verzilting van het veengebied en over de bodemdaling.

TEKST LEEN JANMAAT | FOTO'S FAMILIE RUTTE & LEEN JANMAAT

DEZE SOORTEN ZIJN OP HET LAND EN ERF AANWEZIG: Broedvogels · Baardman · Bergeend · Blauwborst · Brandgans · Canadese gans · Rietzanger · Scholekster · Slobeend · Soepgans · Tureluur · Veldleeuwerik · Visdief · Waterhoen · Waterral · Watersnip · Wilde eend · Witte kwikstaart ·

FAMILIE RUTTE BOERT BIODYNAMISCH EN NATUURINCLUSIEF

WEIDEBROEDPLAATS AAN DE STADSRAND

Fazant · Fuut · Graspieper · Grauwe gans · Grutto · Kievit · Kleine karekiet · Knobbelzwaan · Kokmeeuw · Krakeend · Kuifeend · Meerkoet · Nijlgans · Rietgors ·
Reptielen en amfibieën Bruine kikker · Rugstreeppad · Watersalamander · **Dagvlinders** Daggauwoog · Kleine vos · Libellen · ➔

6 Toen Niek op de landbouwschool vertelde dat het bedrijf geen uitval kent tijdens de opfok, werd dit niet geloofd.

Via een woonwijk in Zaandam beland ik na wat bochten op het erf van de boerderij van de familie Rutte in het Westzijderveld. De boerderij en het grasland zijn omringd door de woonwijken en stedelijke activiteiten (zie kader). Na aankomst, doen we een rondje over het erf met uitzicht op de kudde die nu in de potstal verblijft. Jan Rutte: “De keuze voor een potstal was logisch omdat in onze pachtovereenkomst met Staatsbosbeheer de weidevogels centraal staan. Ruige mest over het grasland uitrijden is dan een goede maatregel. Vanaf 2012 ligt er meer verantwoordelijkheid en daarmee ook meer vrijheid bij de pachter. Dit is ook een grotere uitdaging vertelt Jan. “Voor die tijd keek de beheerder mee over mijn schouder, nu stemmen we af en maken dan onze eigen keuzes. Als boer kan ik meer naar eigen inzicht maatregelen gaan nemen. Zo omvat ons land ruim vijf hectare rietland en dit vraagt zorgvuldig beheer. Het riet zelf is belangrijk voor het vasthouden van de slootkant. Afgelopen jaren hebben we het riet gefaseerd gemaaid, terwijl dit vroeger vaak in één maaibeurt werd gedaan.” Variatie en diversiteit zijn erg van belang. Dit levert niet alleen kleurrijk grasland op, maar ook voedsel voor de weidevogels. Ondanks alle maatregelen nemen de aantallen niet toe, al is de situatie in afgelopen zes jaren redelijk stabiel (zie kader). De komst van de vos in het gebied rond 2006 heeft zeker schade aangericht, de pullen zijn een makkelijke prooi voor deze rover. Maar de weidevogels krijgen ook concurrentie van de ganzen die in grote getalen neerdalen en verblijven op het grasland.

WESTZIJDERVELD

De naam Westzijderveld ontstond waarschijnlijk in de 17e eeuw. Gelijktijdig ontstond ten oosten van de Zaan de naam Oostzijderveld. hoewel het geen officiële namen waren, raakten ze zo ingeburgerd dat ze ook in documenten van de overheid werden gebruikt. Het Westzijderveld was een molengebied bij uitstek. Vooral de houtzaagmolens, en later de stoomzagerijen, vestigden zich in het Zaandamse deel ervan. Door de aanleg van de woonwijken Houtveld, Houtwerf, Westerwatering, Westerkoog en Rooswijk, en het bedrijvengebied Westerspoor is het Westzijderveld aanmerkelijk kleiner dan in het verleden.

VOF BOERDERIJ FAMILIE RUTTE

Familiebedrijf van Jan en Connie Rutte met hun kinderen Niek (26), Marijke (24) en Geertjan (21)

Areaal: 92 ha grasland; 5 ha rietland; 10 ha water

Veestapel: 75 melkkoeien; 55 vleeschapen

Melkproductie: Ruim 5.000 liter per koe per jaar

Bijzonderheden: Pachtovereenkomst met Staatsbosbeheer

Als natuurinclusieve boer houdt Jan rekening met de aanwezigheid van de vogels op de percelen. “Uiteraard hanteren we een mairegime om de weidevogels hun tijd te gunnen, maar ook bij het uitscharen van het vee houden we rekening met de aanwezige vogels. Dat betekent dat ook de melkkoeien meebewegen op het ritme van de aanwezigheid van de weidevogels”. Hoewel Jan geniet van de omgeving en de natuur, blijft hij ook melkveehouder en wil hij graag melk produceren. Om deze reden omvat de veestapel naast Blaarkop ook wat Holstein in kruisingen. “Toen we hier begonnen, was het streven om 6.000 liter per koe te melken. We zijn gekomen tot flink boven de 5.000 liter en daar kan ik wel mee leven. Het voordeel is dat we een gezonde veestapel hebben met een gemiddelde leeftijd van 6,5 jaar en nauwelijks dierenartskosten. Toen Niek op de landbouwschool vertelde dat het bedrijf geen uitval kent tijdens de opfok, werd dit niet geloofd. De productie wordt beperkt door de kwaliteit van het gras. We houden het grasland schraal en kopen weinig krachtvoer bij. Als biodynamisch melkveehouder proberen we melk te produceren uit het ruwvoer. Misschien is 6.000 liter wel iets te hoog ingezet.”

De melk gaat via Campina naar de Weerribben Zuivel en als Zuiver Zuivel de schappen van de natuurwinkels in. Zuiver Zuivel produceert uitsluitend producten van biodynamische kwaliteit, geleverd door 25 biodynamische familiebedrijven. Vanaf 2017 voldoet de biologische melk van Weerribben Zuivel aan criteria voor boerenlandvogels die opgesteld zijn door Vogelbescherming Nederland. Voor het eigen familiebedrijf verzorgt Connie de communicatie. Zoon Niek woont sinds een half jaar weer bij zijn ouders en werkt zover hij nog tijd heeft mee op het bedrijf. Voorlopig verdient hij nu de kost met hovenierswerk wat hem prima bevalt. Zijn zus Marijke werkt op een agrarisch kinderdagverblijf. “Dat past

CONCLUSIES TELLINGEN 2019

1. Qua aantal broedparen was 2019 voor de meeste weidevogels (kievit!) een goed jaar. Grutto, graspieper en wilde eend vormden daar in negatieve zin een uitzondering op.
2. In 2019 bedroeg de dichtheid aan kritisch weidevogels op het land van Rutte 104 territoria per 100 ha. In 2018 en 2017 was dat respectievelijk 91 en 137 territoria. Dat herstel in 2019 komt voor rekening van het grotere aantal tureluurs, slobenden, kraakeenden en zomertalingen.
3. Het gebied voldoet nog steeds zeer ruim aan de norm voor vochtig weidevogelgrasland van minimaal 35 territoria aan kritische soorten per 100 ha.
4. De kievit lijkt een bijzonder hoog broedresultaat te hebben gehad. Het lijkt er op dat elk paar pullen heeft gehad.
5. Ook de scholekster heeft het goed gedaan. Tenminste twaalf van de zestien paren hebben pullen voortgebracht.
6. Het bescheiden aantal broedparen van de grutto heeft wel goede broedresultaten opgeleverd met een bits van 71. Ook de tureluur heeft een mooi broedresultaat geboekt met een bits van 67. Uiteindelijk hebben 24 grutto- en 16 tureluurparen met pullen rondgelopen.
7. Naar verhouding zijn van wilde eend en kraakeend maar weinig tomen gezien. Of de zomer- en wintertalingen - soorten die je elders in het agrarisch gebied zelden ziet, maar wel in de sloten van het Land van Rutte! – of er ook hebben gebroed, is twijfelachtig.
8. De rietzangvogels als rietzanger, kleine karekiet en rietgors nemen nog steeds toe. Een krent in de pap was de aanwezigheid van een roerdomp.

(Bron: Inventarisatie van broedvogels, rietzomen en orchideeën op het Land van Rutte 2019, uitgevoerd door Frans Parmentier)

“Na afstemming met Staatsbosbeheer kan ik als boer naar eigen maatregelen nemen.”

ook wel bij ons, maar vraagt wel wat aanpassingen.” De familie Rutte neemt rustig de tijd en gaat niet overhaast te werk. Niek ziet wel iets in een geautomatiseerde stroverdeler in de stal, dat spaart tijd uit. Of een mobiele melkrobot die mee het weiland in kan. Tijdens de periode van de weidegang, liefst zo lang mogelijk, is het halen van de melkkoeien een dagelijks ritueel. De afstand naar de melkstal is al snel een kilometer, voor de bewoners van de woonwijk is dit een vertrouwd beeld geworden. Sinds ruim een jaar kunnen de buurtgenoten ook (rauwe) melk tappen en dat geeft meer leven op het erf. Maar ook de eitjes zijn erg gewild, wie weet komt er nog een mobiel kippenhok op het bedrijf. “Zo kunnen we de komende tien jaar nog wel vooruit”, besluit Jan. ■